

**آیین نامه آموزشی دوره دوم متوسطه شیوه نیم سالی واحدی**  
**(بزرگسالان، آموزش از راه دور، ایثارگران و داوطلبان آزاد داخل کشور)**  
**مصوب دوازدهمین جلسه کمیسیون معین شورای عالی آموزش و پرورش تاریخ ۱۳۹۶/۷/۱۲**

مقدمه :

به منظور ایجاد و توسعه فرصت‌های آموزشی منطبق بر شرایط، توانایی‌ها و نیازهای دانش‌آموزان بازمانده از تحصیل و همچنین متقاضیان واجد شرایط خاص ( در این آیین‌نامه مشخص می‌شود) که بنا به دلایلی، امکان تحصیل در مدارس دوره روزانه را ندارند، شیوه نیم‌سالی واحدی دوره دوم متوسطه درشاخه‌های نظری، فنی و حرفه‌ای و کاردانش بر اساس اهداف هر یک از شاخه‌ها و مطابق مواد زیر اجرا می‌شود. این دوره که از انعطاف لازم برای تناسب با مقتضیات عمومی و شرایط دانش‌آموزان برخوردار است، در مدارس بزرگسالان، ایثارگران و آموزش از راه دور ( در این آیین‌نامه « مدرسه » نامیده می‌شود) اجرا می‌گردد.

تعاریف :

**مدرسه بزرگسالان :** مدرسه دولتی و غیر دولتی که برنامه‌های درسی مصوب را به صورت حضوری و غیر حضوری با تأکید بر فراگیری دروس از طریق دیداری، شنیداری و تشکیل کلاس‌های درس اجرا می‌کند.

**مدرسه آموزش از راه دور:** مدرسه ای که برنامه‌های درسی مصوب را در داخل و خارج از کشور برای آموزش تمام یا بخشی از موضوعات درسی به صورت غیر حضوری و نیمه حضوری با تأکید بر فراگیری دروس از طریق دیداری، شنیداری و الکترونیکی ( حسب موضوع درس) ارائه می‌دهد.

**مدرسه ایثارگران :** مدرسه‌ای که برابر اساسنامه مصوب شورای عالی آموزش و پرورش، زمینه تحصیل برای ایثارگران را فراهم می‌آورد.

**داوطلب آزاد :** فردی که پس از ثبت نام و بدون حضور در کلاس، صرفاً در امتحانات پایانی نیم‌سال اول، نیم‌سال دوم و شهریور ماه شرکت می‌کند.

فصل اول : کلیات

**ماده ۱-** در مدارس بزرگسالان دولتی، شاخه‌های نظری، فنی و حرفه‌ای و کاردانش، بر اساس اهداف هریک از شاخه‌های مذکور و با رعایت تبصره زیر اجرا می‌شود.

**تبصره -** شاخه فنی و حرفه‌ای مدارس بزرگسالان دولتی صرفاً برای ادامه تحصیل دانش‌آموزان پایه دوازدهم در آن شاخه است که شرایط تحصیل در دوره روزانه را از دست داده‌اند. این قبیل دانش‌آموزان، لازم است قبلاً در آموزش درس‌های شایستگی‌های فنی و شایستگی‌های غیر فنی و کارگاهی رشته مربوط، شرکت کرده باشند.

**ماده ۲-** در مدارس ایثارگران، شاخه‌های نظری، فنی و حرفه‌ای و کاردانش، بر اساس اهداف هریک از شاخه‌های مذکور، اجرا می‌شود.

**ماده ۳-** در مدارس بزرگسالان غیردولتی و مدارس آموزش از راه دور، شاخه‌های نظری و کاردانش، بر اساس اهداف هریک از شاخه‌های مذکور اجرا می‌شود.

**ماده ۴-** واحدهای آموزشی موضوع این آیین‌نامه به دو صورت مجتمع آموزشی (نظری - کاردانش - فنی و حرفه‌ای) (براساس ضوابطی که از سوی معاونت ذی‌ربط ابلاغ می‌شود) یا مدارس خاص هریک از شاخه‌های متوسطه تشکیل می‌گردد.

**تبصره-** ارائه و آموزش استاندارد مهارت در شاخه کاردانش در مدارس موضوع این آیین‌نامه، منوط به کسب مجوز از دفتر ذی‌ربط در معاونت آموزش متوسطه می‌باشد. در صورت ارائه نشدن استاندارد مهارت در مدارس مذکور، دانش‌آموز باید استاندارد مهارت را در مراکز آموزش مهارتی مجاز خارج از آموزش و پرورش بگذراند.

### **فصل دوم - واحدهای درسی، عناوین و جدول مواد دروس :**

**ماده ۵ -** دوره دوم متوسطه شیوه نیم‌سالی واحدی، دارای ویژگی‌های زیر است.

الف) آموزش درس‌ها در طول نیم‌سال تحصیلی یا دوره تابستانی اجرا می‌شود.

ب) محتوا، ساعات آموزش و میزان تأثیر هر درس در معدل‌گیری براساس تعداد واحدهای آن درس، مشخص می‌شود.

ج) ارزش هر درس مستقل است و قبولی یا مردودی در هر درس، تأثیری بر سایر درس‌ها ندارد.

**ماده ۶-** تعداد واحدهای درسی مورد نیاز برای اخذ گواهی نامه پایان تحصیلات دوره دوم متوسطه، حداقل ۹۶ واحد می باشد.

**ماده ۷-** محتوا، مواد درسی و جمع ساعات سالانه مطابق مواد درسی دوره روزانه است.

**تبصره ۱-** ساعات آموزش هفتگی درسها در مدارس بزرگسالان و ایثارگران در هر نیمسال دو برابر و در دوره تابستانی چهار برابر ساعات هفتگی ارائه آن درس در دوره روزانه، می باشد.

**تبصره ۲-** در مدارس آموزش از راه دور میزان ساعات آموزش حضوری ( کلاسهای هدایت آموزشی و رفع اشکال) به ازای هر واحد درس نظری، در طول هر نیمسال یا دوره تابستانی ۶ ساعت می باشد.

مدیر مدرسه می تواند با نظر مشاور، ساعات آموزشهای حضوری هر نیمسال یا دوره تابستانی را با توجه به نیاز دانش آموزان در برخی از دروس، اضافه یا کم کند که در این حالت رعایت سقف کل ساعات، الزامی است.

**تبصره ۳-** درسهای شایستگیهای فنی و شایستگیهای غیر فنی و کارگاهی شاخه فنی و حرفه ای در مدارس بزرگسالان دولتی (موضوع تبصره ماده ۱)، به صورت غیرحضوری و در مدارس ایثارگران به صورت حضوری ارائه می شود.

**تبصره ۴-** در شاخه کاردانش، استاندارد مهارت (درسهای مهارتی) به میزان ساعات تعیین شده در جدول مواد درسی رشتههای مهارتی، با رعایت سایر ضوابط ارائه می شود.

**تبصره ۵-** دانش آموزان شاخه کاردانش در صورت عدم امکان ارائه درس کارورزی (به تشخیص مدیرمدرسه) از انتخاب واحد آن درس معاف بوده و باید معادل واحدهای درس مذکور را از بخش دوم دروس شایستگیهای فنی و پایه یا درسهای سایر رشتههای دوره دوم متوسطه، انتخاب کرده و بگذرانند. جایگزینی درسهای مازاد تطبیقی، به جای درس کارورزی برای این قبیل دانش آموزان بلامانع است.

**ماده ۸-** برنامه آموزشی در هر سال تحصیلی به صورت دو نیمسال هر یک به مدت ۱۸ هفته و یک دوره تابستانی به مدت ۱۰ هفته اجرا می شود.

**تبصره-** در هر نیمسال پانزده هفته کامل و در دوره تابستانی ۸ هفته کامل به تشکیل کلاس و آموزش دروس اختصاص داشته و باقیمانده هر نیمسال و دوره تابستانی برای برگزاری امتحانات، اعلام نتایج و تمهید مقدمات نیمسال بعدی یا دوره تابستانی منظور می‌شود.

**ماده ۹-** دانش آموز موظف است در هنگام انتخاب واحد، توالی ارائه درس‌ها را مطابق جدول مواد درسی رعایت کند.

**ماده ۱۰-** دانش آموز در هر نیمسال می‌تواند حداقل ۸ واحد و حداکثر ۱۸ واحد درسی را با رعایت سایر ضوابط انتخاب نماید، به گونه‌ای که حداقل ۸ واحد آن به صورت حضوری (در مدارس آموزش از راه دور به صورت نیمه‌حضوری) باشد. حداکثر سقف مجاز انتخاب واحد در دوره تابستانی، ۸ واحد درسی (اعم از حضوری و غیر حضوری) خواهد بود.

**تبصره ۱-** دانش آموز مدارس بزرگسالان و آموزش از راه دور در آخرین نیمسال یا دوره تابستانی می‌تواند حداکثر ۴ واحد علاوه بر سقف واحدهای درسی انتخاب کند.

**تبصره ۲-** دانش آموز مدارس ایثارگران در هر نیمسال یا دوره تابستانی با تأیید شورای مدرسه می‌تواند حداکثر ۴ واحد و در آخرین نیمسال یا دوره تابستانی، تا حداکثر ۸ واحد بیش از سقف واحدهای مجاز انتخاب کند.

**تبصره ۳-** چنانچه تعداد واحدهای باقیمانده دانش‌آموز در آخرین نیمسال تحصیلی به کمتر از ۸ واحد اعم از حضوری و غیرحضوری برسد، ادامه تحصیل وی بلامانع است. در مورد پسران رعایت قانون نظام وظیفه و سقف استفاده از معافیت تحصیلی الزامی است.

**تبصره ۴-** در شرایط خاص، انتخاب واحد بیشتر از حداکثر واحدهای مجاز و یا کمتر از حداقل مجاز با مجوز کمیسیون خاص اداره آموزش و پرورش محل به صورت موردی انجام خواهد شد.

**تبصره ۵-** در شاخه کاردانش برای محاسبه تعداد واحدهای اخذ شده در هر نیمسال یا دوره تابستانی آن دسته از استانداردهای مهارت که آموزش آن بیش از یک نیمسال تحصیلی به طول می‌کشد، تعداد واحدهای استاندارد مهارت موردنظر بر اساس ساعات آموزش آن در هر نیمسال، تعیین و در برگ انتخاب واحد دانش‌آموز ثبت

می‌شود و نمره آن استاندارد مهارت در نیم‌سال یا دوره تابستانی که آزمون آن انجام یافته و منجر به صدور گواهینامه مهارت گردیده، ثبت خواهد شد.

**تبصره ۶-** گواهینامه مهارتی که دانش‌آموز شاخه کاردانش رأساً برای اخذ آن اقدام کرده است، مشروط بر آن که مشخصات آن (عنوان گواهینامه مهارت - شماره استاندارد و مدت آموزش) در جدول مواد درسی رشته مهارتی مربوط تعریف شده باشد، پس از استعلام و تایید از مراجع ذی‌ربط پذیرفته می‌شود و تعداد واحدهای آن در سقف تعداد واحدهای مجاز نیم‌سال یا دوره تابستانی که گواهینامه مهارتی را به مدرسه ارائه می‌دهد، محاسبه نمی‌شود.

**تبصره ۷-** دانش‌آموز مدارس ایثارگران، چنانچه معدل دوره تابستانی یا نیم‌سال قبل وی ۱۸ و بالاتر باشد، با تأیید شورای مدرسه می‌تواند حداکثر تا ۲۵ واحد درسی، در نیم‌سال بعد یا ۱۲ واحد درسی در دوره تابستانی بعد انتخاب کند.

**تبصره ۸-** دانش‌آموزان پسر، در صورت رفع ممنوعیت قانونی از نظر نظام وظیفه و همچنین دانش‌آموزان دختر، برای ادامه تحصیل، در مدارس بزرگسالان، ایثارگران، آموزش از راه دور یا داوطلب آزاد، محدودیت سنی نخواهند داشت.

**تبصره ۹-** دانش‌آموز نمی‌تواند درس‌هایی را که قبلاً نمره قبولی کسب کرده است، مجدداً انتخاب کند.

**ماده ۱۱-** با دانش‌آموزی که در طول نیم‌سال تحصیلی غیبت می‌کند، برابر آیین‌نامه اجرایی مدارس (بخش مقررات انضباطی دانش‌آموزان) رفتار خواهد شد.

**تبصره-** دانش‌آموزان شاخه‌های کاردانش و فنی و حرفه‌ای که حسب مورد برای مهارت‌آموزی، کارورزی، کارآموزی به مراکز خارج از مدارس معرفی می‌شوند، برابر برنامه تنظیمی، ملزم به رعایت مفاد این ماده می‌باشند.

**ماده ۱۲-** رسیدگی به موارد خاص آموزشی و پرورشی دانش‌آموزان برابر مصوبات شورای عالی آموزش و پرورش خواهد بود.

**فصل سوم - مقررات ثبت‌نام :**

**ماده ۱۳-** ثبت نام و انتخاب واحد توسط دانش آموز یا ولی یا سرپرست قانونی وی به صورت حضوری انجام می شود.

**تبصره ۱-** ثبت نام دانش آموزان خارج از کشور در مدارس آموزش از راه دور، به صورت غیر حضوری بلامانع است.

**تبصره ۲-** ثبت نام و انتخاب واحد دانش آموزی که به دلیل بیماری یا علل دیگر به تشخیص مدیر مدرسه نمی تواند در موعد مقرر در مدرسه حضور یابد، توسط ولی یا نماینده قانونی وی با ارائه مدارک مستند و مستدل انجام می شود.

**تبصره ۳-** ثبت نام و تحصیل مجدد دانش آموزی که قبل از سن مشمولیت ترک تحصیل داشته است، با رعایت سایر شرایط بلامانع است.

**ماده ۱۴-** مدارس به تفکیک جنسیت دایر می شود و ثبت نام و انتخاب واحد دو هفته قبل از شروع نیم سال های اول، دوم و دوره تابستانی آغاز و تا شروع نیم سال یا دوره تابستانی ادامه می یابد.

**تبصره ۱-** مدارس ایثارگران پسرانه با اخذ مجوز از اداره کل آموزش و پرورش استان می توانند نسبت به ثبت نام دانش آموزان دختر ایثارگر اقدام کنند و آنها را برای گذراندن دروس به صورت حضوری یا غیرحضوری به عنوان دانش آموز میهمان به مدارس بزرگسالان دولتی دخترانه معرفی کنند.

**تبصره ۲-** ثبت نام پس از شروع هر نیم سال تحصیلی یا دوره تابستانی از افرادی که عذر موجه داشته اند، با ارائه مدارک معتبر و تشخیص و صدور رأی موردی توسط کمیسیون خاص اداره آموزش و پرورش محل، مجاز خواهد بود.

**تبصره ۳-** ثبت نام دانش آموزان قبولی پایه نهم در هر یک از نیم سال های تحصیلی در پایه دهم، با رعایت سایر ضوابط بلامانع است.

**ماده ۱۵-** حداقل سن تحصیل در مدارس بزرگسالان و ایثارگران ۱۷ سال تمام و در مدارس آموزش از راه دور ۱۸ سال تمام است.

**تبصره ۱-** در شرایط خاص با مجوز کمیسیون خاص اداره آموزش و پرورش محل، به صورت موردی می‌توان از دانش‌آموزی که حداقل شرط سنی را ندارد، در واحد آموزشی بزرگسالان ثبت نام نمود.

**تبصره ۲-** ثبت نام دانش‌آموزانی که شرایط تحصیل در مدارس روزانه را از دست می‌دهند، با هر سنی، با رعایت سایر قوانین و مقررات، بلامانع است.

**ماده ۱۶-** دانش‌آموزان مدارس موضوع این آیین‌نامه، با رعایت قانون نظام وظیفه عمومی، از معافیت تحصیلی برخوردار خواهند بود.

**تبصره ۱-** حداکثر سن برای دانش‌آموزان پسر که از معافیت تحصیلی استفاده می‌کنند با رعایت سایر شرایط و ضوابط ۲۰ سال تمام است. این قبیل افراد چنانچه در طول نیم‌سال تحصیلی یا دوره تابستانی به سن ۲۰ سال تمام برسند، ثبت نام و ادامه تحصیل آنها در آن نیم‌سال یا دوره تابستانی بلامانع است. برای سایر دانش‌آموزان، محدودیت حداکثر سن وجود ندارد.

**تبصره ۲-** دانش‌آموزان پسر می‌توانند در حین انجام خدمت وظیفه عمومی با معرفی‌نامه از یگان مربوط و رعایت سایر شرایط ثبت نام کرده و ادامه تحصیل دهند. تحویل هرگونه مدرک تحصیلی به آنان، منوط به ارائه گواهی پایان خدمت می‌باشد.

**تبصره ۳-** ادامه تحصیل دانش‌آموزان پسر در مدارس موضوع این آیین‌نامه، پس از رفع ممنوعیت قانونی نظام بلامانع است.

**ماده ۱۷-** دانش‌آموزان مشروح زیر می‌توانند با رعایت سایر مقررات در مدرسه آموزش از راه دور ثبت نام کنند. چنانچه سن این قبیل دانش‌آموزان بیش از ۱۸ سال تمام باشد، از معافیت تحصیلی نیز برخوردار خواهند بود.

**الف-** دسترسی نداشتن به مدرسه، دوری راه یا نبود رشته تحصیلی در محل سکونت.

دانش‌آموزان مشمول این بند از طریق اداره آموزش و پرورش محل، شناسایی و برای ثبت نام به این مدارس، معرفی می‌شوند. (استفاده از این بند منوط به تأیید اداره آموزش و پرورش محل مبنی بر عدم امکان ارائه خدمات آموزشی و پرورشی می‌باشد.)

**تبصره-** دانش‌آموزان خارج از کشور در صورت پرداخت هزینه های مربوط می‌توانند از مفاد بند الف استفاده کنند.

ب) افرادی که به دلیل شرایط زیر، امکان استفاده از آموزش‌های حضوری را ندارند :

۱- معلولیت جسمی: مدارک مربوط باید توسط یکی از مدارس استثنایی یا مدیریت آموزش و پرورش استثنایی استان تأیید شود.

۲- بیماری خاص و یا صعب‌العلاج : مدارک پزشکی مربوط باید توسط کمیسیون پزشکی منطقه تأیید شود.

۳- تأهل

**تبصره-** سایر افراد در صورت دارا بودن ۱۸ سال تمام و بیشتر می‌توانند در مدارس آموزش از راه دور ثبت‌نام کنند، لیکن با عنایت به این که افراد ذکور موضوع این تبصره از معافیت تحصیلی برخوردار نمی‌باشند، باید قبل از ثبت‌نام وضعیت خود را از نظر قانون وظیفه عمومی (کارت پایان خدمت، کارت معافیت، دفترچه آماده به خدمت بدون مهر غیبت که تاریخ اعزام آن حداقل تا پایان نیم‌سال و بعد از آن باشد و ...) مشخص کنند.

**ماده ۱۸-** ثبت نام از واجدین شرایط تحصیل در مدارس ایثارگران، با رعایت قوانین و مقررات مربوط انجام می‌شود.

**مدارک ثبت‌نام :**

**ماده ۱۹-** مدارک مورد نیاز برای ثبت نام دانش‌آموزان به شرح زیر است :



الف) تصویر صفحه اول شناسنامه که با اصل آن مطابقت داشته باشد. در صورت وجود تغییرات و اصلاحات در شناسنامه، تصویر صفحه آخر ضروری است. شناسنامه دانش‌آموزانی که به سن ۱۵ سال تمام رسیده‌اند، باید عکسدار باشد.

ب) عکس به تعداد مورد نیاز

ج) گواهینامه پایان دوره اول متوسطه یا گواهی موقت قبولی پایه نهم و نمون برگ هدایت تحصیلی برای ثبت‌نام دانش‌آموزان در پایه دهم

د) کارنامه سال یا سال‌های قبل دوره دوم متوسطه

ه) کارنامه‌های تطبیق برای دانش‌آموزان تطبیقی

و) برای دانش‌آموزان ذکور که به سن مشمولیت رسیده‌اند و نیازی به معافیت تحصیلی ندارند، ارائه تصویر مدارک معتبر در خصوص وضعیت نظام وظیفه ( کارت پایان خدمت یا معافیت از خدمت نظام وظیفه یا ... ) که با اصل آن مطابقت داشته باشد، الزامی است.

ز) ارائه گواهی و یا نمون برگ ایثارگری از کارشناسی امور شاهد و ایثارگران منطقه مربوط برای دانش‌آموزان ایثارگر که قصد ثبت‌نام در مدارس ایثارگران را دارند.

ح) برای دانش‌آموزان استثنایی ارائه معرفی‌نامه از مدرسه استثنایی مبدا یا مدیریت/ اداره آموزش و پرورش استثنایی استان مبنی بر نوع و میزان معلولیت الزامی است.

**ماده ۲۰-** اتباع خارجی و فرزندان آنان یا پناهندگان و رانده‌شدگان دیگر کشورها، برای ثبت‌نام باید پروانه اقامت معتبر یا دفترچه پناهندگی یا سایر مدارکی که توسط مراجع ذی‌ربط تعیین می‌شود، ارائه دهند.

**شرایط تحصیل دانش‌آموزان مشمول نظام وظیفه :**

**ماده ۲۱-** دانش‌آموز پسر از اول ماهی که در آن ماه وارد سن ۱۹ سالگی می‌شود، مشمول نظام وظیفه شناخته می‌شود. ملاک رسیدگی به وضع مشمولیت دانش‌آموز، تاریخ تولد مندرج در شناسنامه اولیه است و تغییرات

بعدی ملاک عمل نخواهد بود، لیکن برای دانش‌آموزی که شناسنامه اولیه وی به حکم دادگاه باطل شده باشد، شناسنامه جدید ملاک قرار خواهد گرفت.

**ماده ۲۲-** چنانچه دانش‌آموزی پس از ثبت‌نام، از ابتدا یا در طول نیم‌سال تحصیلی با عذر موجه غیبت کند و این غیبت تا پایان نیم‌سال تحصیلی ادامه یابد و در امتحان هیچ یک از درس‌ها شرکت نکند، برای دانش‌آموز وقفه تحصیلی منظور خواهد شد. وقفه تحصیلی، ترک تحصیل تلقی نمی‌شود. تشخیص غیبت موجه بر اساس دلایل و مدارک ارائه شده با مدیر مدرسه است.

**تبصره ۱-** دانش‌آموز از زمان مشمولیت نظام وظیفه چنانچه سه ماه و بیشتر به‌طور متوالی غیبت غیر موجه یا بدون اطلاع قبلی داشته باشد، به عنوان ترک تحصیل از مدرسه اخراج می‌شود. مدیر مدرسه موظف است مراتب ترک تحصیل وی را برابر مقررات به حوزه نظام وظیفه محل اعلام کند.

**تبصره ۲-** چنانچه دانش‌آموز واجد شرایط در موعد مقرر در مدرسه ثبت‌نام نکند، مدیر مدرسه موظف است برابر مفاد این ماده ترک تحصیل وی را اعلام کند.

**تبصره ۳-** درشاخه کاردانش، دانش‌آموز مشمول نظام وظیفه که برای گذراندن استاندارد مهارتی (درس‌های مهارتی) به مراکز آموزشی خارج از آموزش و پرورش مراجعه می‌کند، در صورتی که ابتدا با رعایت مقررات مربوط در یکی از مدارس کاردانش ثبت‌نام کرده و با دریافت معرفی‌نامه از مدرسه مذکور به یکی از مراکز آموزش مهارتی خارج از آموزش و پرورش مراجعه کند، از معافیت تحصیلی برخوردار خواهد بود.

**ماده ۲۳-** ثبت‌نام و تحصیل دانش‌آموز مشمول که ترک تحصیل داشته است، مجاز نیست و صرفاً در صورت رفع ممنوعیت قانونی از نظر نظام وظیفه عمومی، ادامه تحصیل وی بلامانع است.

**تبصره ۱-** دانش‌آموزی که دفترچه آماده به خدمت (بدون مهر غیبت) گرفته است، چنانچه تاریخ اعزام مندرج در دفترچه وی حداقل تا پایان نیم‌سال یا دوره تابستانی باشد، می‌تواند با رعایت سایر شرایط در آن نیم‌سال یا دوره تابستانی ثبت‌نام کند و ادامه تحصیل دهد.

**تبصره ۲-** ثبت نام و ادامه تحصیل دانش آموزان مشمول نظام وظیفه به شیوه داوطلب آزاد (متفرقه)، تابع قوانین و مقررات نظام وظیفه خواهد بود.

**ماده ۲۴-** مدیر مدرسه پسرانه باید مشخصات تمامی دانش آموزان مشمول نظام وظیفه را که به تحصیل اشتغال دارند، به طور انفرادی و برای هر مشمول فقط یکبار برای استفاده از معافیت تحصیلی برابر مقررات به حوزه نظام وظیفه محل اعلام کند. (این موضوع شامل دانش آموزان دارای نقص عضو و استثنایی نیز می شود).

**تبصره-** برای دانش آموز مشمول که بدون ترک تحصیل و برابر مقررات از دوره روزانه به مدارس بزرگسالان، ایثارگران یا آموزش از راه دور انتقال می یابد، در صورتی که اشتغال به تحصیل وی قبلاً به نظام وظیفه اعلام شده باشد، نیازی به اخذ معافیت تحصیلی مجدد نیست.

**ماده ۲۵-** مدیر مدرسه موظف است مراتب ترک تحصیل و فراغت از تحصیل دانش آموزان مشمول را برابر مقررات به حوزه نظام وظیفه اعلام کند.

**ماده ۲۶-** دانش آموزان اتباع خارجی که برابر مقررات در مدارس ایرانی تحصیل می کنند، مشمول قانون وظیفه عمومی نمی باشند.

#### **انتقال و سایر موارد ثبت نام :**

**ماده ۲۷-** انتقال دانش آموز در طول نیم سال یا دوره تابستانی از یک مدرسه به مدرسه دیگر، با موافقت اداره آموزش و پرورش مقصد و حداکثر تا یک ماه قبل از شروع امتحانات پایانی هر نیم سال یا دوره تابستانی با رعایت سایر قوانین و مقررات بلامانع است. در این صورت، مدارک، پرونده تحصیلی و نمرات مربوط به آزمون های طول نیم سال یا دوره تابستانی دانش آموز باید پس از تأیید واحد آموزشی مبدأ (امضاء مدیر و مهر) و اداره آموزش و پرورش مبدأ، به موقع و قبل از شروع امتحانات پایانی به مدرسه مقصد ارسال شود. انتقال دانش آموز در محدوده یک منطقه آموزشی با هماهنگی دو مدرسه مبدأ و مقصد و تأیید آموزش و پرورش منطقه با رعایت مقررات در زمان های تعیین شده بلامانع است.

**ماده ۲۸-** تمامی درس‌های قبول شده دانش‌آموز، برای تحصیل در مدارس موضوع این آیین‌نامه یا به شیوه داوطلب آزاد از وی پذیرفته می‌شود.

**ماده ۲۹-** دانش‌آموزان مدارس مذکور که متقاضی انتقال به مدارس دوره روزانه در پایه‌های یازدهم یا دوازدهم می‌باشند، با رعایت شرط سنی و سایر ضوابط از سال تحصیلی بعد می‌توانند به دوره روزانه منتقل شوند.

**ماده ۳۰-** مدیر مدرسه باید با رعایت قوانین و مقررات، تمامی مدارک دانش‌آموزی را که با گواهی موقت ثبت نام کرده است، حداکثر تا دو هفته پس از شروع هر نیم‌سال یا دوره تابستانی به صورت مکتوب از محل تحصیل قبلی وی درخواست کند. مدیر مدرسه مبدأ بلافاصله پس از وصول درخواست باید، تمامی مدارک تحصیلی دانش‌آموز منتقل شده خود را برابر مقررات به مدرسه مقصد ارسال کند.

**تبصره-** چنانچه مدارک تحصیلی دانش‌آموز در موعد مقرر در مدرسه مقصد کامل نشود و به تبع آن برای دانش‌آموز حقی ایجاد و یا از وی حقی تزییع شود، مسئولیت ناشی از آن حسب مورد به عهده مدیر مدرسه مبدأ یا مقصد و به تشخیص اداره آموزش و پرورش ذی‌ربط می‌باشد.

**ماده ۳۱-** مدیر مدرسه باید حداکثر ظرف مدت ۲۰ روز پرونده تحصیلی تمامی دانش‌آموزان از جمله دانش‌آموزان جدید را رسیدگی کند و در صورت مشاهده نقص پرونده حداکثر تا یکماه پس از شروع هر نیم‌سال یا دوره تابستانی در صدد رفع نقص برآید و چنانچه دانش‌آموزی برخلاف مقررات به یک رشته تحصیلی هدایت شده و یا در درس‌هایی قبول اعلام شده باشد، نسبت به تعیین وضعیت استحقاقی وی اقدام کند. چنانچه بعد از موعد مذکور موارد نقص پرونده مشاهده شد، لازم است پرونده دانش‌آموز مربوط، برابر مقررات برای اقدام بعدی به اداره آموزش و پرورش متبوع ارسال شود.

**ماده ۳۲-** مدیر مدرسه باید دفتر آمار دانش‌آموزان را حداکثر تا یک ماه پس از شروع هر نیم‌سال یا دوره تابستانی تکمیل و تأیید کرده تا توسط اداره آموزش و پرورش مربوط، برابر مقررات مسدود شود.

**ماده ۳۳-** چنانچه برخی از واحدهای درسی دانش‌آموز در مدرسه محل تحصیل وی ارائه نشود و یا دانش‌آموز به دلایل موجه (به تشخیص مدیر مدرسه) قادر به انتخاب آن واحدهای درسی نباشد، می‌تواند مطابق با قوانین و

مقررات، حداکثر تا چهار واحد درسی، به عنوان دانش‌آموز میهمان به سایر مدارس موضوع این آیین‌نامه معرفی شود. شیوه‌نامه اجرایی مربوط توسط دفاتر ذی‌ربط تهیه و ابلاغ خواهد شد.

#### فصل چهارم - ضوابط سنجش و ارزشیابی پیشرفت تحصیلی :

**ماده ۳۴-** ارزشیابی از آموخته‌های دانش‌آموزان در هر درس به سه صورت ورودی، تکوینی و پایانی و با اهداف مشخص شده ذیل به عمل می‌آید:

الف - ارزشیابی ورودی (آغازین) به منظور آگاهی از توانایی‌ها و آمادگی‌های قبلی دانش‌آموز برای شروع مناسب فرایند یاددهی - یادگیری و جبران نارسایی‌ها و کاستی‌های احتمالی دانش‌آموز توسط معلمان انجام می‌گیرد.

ب- ارزشیابی تکوینی (مستمر) به منظور تقویت اعتماد به نفس - تحکیم آموخته‌های دانش‌آموز، آگاهی معلمان از نقاط قوت و ضعف درسی و نحوه عملکرد دانش‌آموز در فرآیند یاددهی - یادگیری و

پرورش روحیه تحقیق، تفکر، تلاش، ابتکار و فعالیت‌های گروهی، تدارک بازخورد مناسب به معلمان، دانش‌آموزان و اتخاذ روش‌های مناسب به منظور بهبود فرایند یاددهی-یادگیری انجام می‌شود.

ج - ارزشیابی پایانی (تراکمی) به منظور حصول اطمینان از میزان تحقق هدف‌های آموزشی و پرورشی و احراز شرایط قبولی در هر درس انجام می‌گیرد.

**ماده ۳۵-** ارزشیابی تکوینی به صورت مستمر از نحوه مشارکت دانش‌آموز در فعالیت‌های یاددهی - یادگیری و به شیوه‌های گوناگون و با تکیه بر آزمون‌های کتبی، شفاهی، عملی، بررسی تکالیف فردی و گروهی، فهرست واریسی مشاهده رفتار، میزان فعالیت، تلاش، ابتکار و خلاقیت و ... انجام می‌گیرد و نمره این ارزشیابی‌ها در هر ماده درسی در هر نیم‌سال تحصیلی و دوره تابستانی تعیین و منظور می‌شود.

**ماده ۳۶-** ارزشیابی پایانی در پایان هر نیم‌سال تحصیلی یا دوره تابستانی از تمام محتوای مواد درسی انجام می‌شود.

**ماده ۳۷-** ارزشیابی از درس‌ها به صورت تک درس و مستقل است و شرایط قبولی دریک ماده درسی ارتباطی به سایر درس‌ها ندارد.

**تبصره ۱-** در شاخه کاردانش، ارزشیابی پایانی هر استاندارد مهارت در دو بخش نظری و عملی از کلیه محتوای آن استاندارد (درس‌های مهارتی) توسط یا با نظارت دستگاه متولی مربوط به عمل می‌آید و قبولی در هر دو بخش آن منجر به صدور گواهینامه استاندارد مهارت مربوط توسط دستگاه ذی‌ربط می‌شود. چنانچه دانش آموزی از یکی از بخش‌های نظری یا عملی استانداردهای مهارتی (درس‌های مهارتی) نمره قبولی کسب کند، این نمره تا اخذ نمره قبولی از بخش دیگر معتبر خواهد بود.

**تبصره ۲-** در شاخه فنی و حرفه‌ای، شیوه‌نامه نحوه ارزشیابی درس‌های شایستگی‌های فنی و شایستگی‌های غیر فنی و کارگاهی توسط دفتر ستادی مربوط تهیه و ابلاغ می‌شود.

**ماده ۳۸-** دانش‌آموزانی که به دلیل مشکلات جسمی نمی‌توانند درس تربیت بدنی را به تشخیص شورای مدرسه بگذرانند، لازم است از سایر رشته‌ها با رعایت سایر ضوابط، معادل تعداد واحدهای درس تربیت بدنی، درس یا درس‌هایی را انتخاب کرده و بگذرانند. نصاب قبولی و شیوه ارزشیابی از این درس‌ها همانند ضوابط درس‌های مذکور در رشته مربوط می‌باشد.

**تبصره ۱-** دانش‌آموزان مدارس موضوع این آیین‌نامه، از گذراندن بخش عملی درس آمادگی دفاعی معاف بوده و نمره بخش نظری به عنوان نمره این درس منظور خواهد شد.

**تبصره ۲-** چنانچه دانش‌آموزان مدارس ایثارگران، گواهی گذراندن آموزش نظامی را ارائه دهند، درس آمادگی دفاعی از ایشان (به صورت ضربدری) پذیرفته می‌شود.

**ماده ۳۹-** برنامه امتحانات پایانی غیرنهایی نیم‌سال اول، نیم‌سال دوم و دوره تابستانی توسط مدرسه ذی‌ربط با عنایت به تقویم اجرایی تنظیم و امتحانات با همکاری مشترک کارکنان آموزشی و اداری مدرسه و زیر نظر مدیر انجام می‌شود. برنامه امتحانات داخلی باید توسط مدرسه تنظیم و قبل از شروع هر نیم‌سال یا دوره تابستانی اعلام شود. طرح سؤال‌ها (به جز امتحانات نهایی و هماهنگ) برعهده معلمان مربوط می‌باشد.

**تبصره ۱-** امتحانات پایانی هر نیم‌سال و دوره تابستانی مدارس آموزش از راه دور توسط اداره آموزش و پرورش مناطق در مدارس دولتی برگزار می‌شود و دانش‌آموزان مدارس آموزش از راه دور به صورت میهمان در

امتحانات مربوط شرکت می‌کنند. اوراق امتحانی توسط معلمان مدرسه محل برگزاری، تصحیح و نمرات برای صدور کارنامه به مدرسه آموزش از راه دور تحویل می‌شود. در آن دسته از مدارس آموزش از راه دور که از مدیر مأمور آموزش و پرورش برخوردارند، برگزاری و اعلام نتیجه امتحانات با رعایت مقررات مربوط و نظارت آموزش و پرورش، مجاز می‌باشد.

**تبصره ۲-** اداره کل آموزش و پرورش استان و اداره آموزش و پرورش شهرستان/ منطقه/ ناحیه می‌توانند در امتحانات پایان نیم‌سال یا دوره تابستانی، یک یا دو ماده درسی را به صورت هماهنگ برگزار کنند.

**تبصره ۳-** در شاخه کاردانش، برگزاری آزمون‌های مهارت برابر مفاد تصویب‌نامه ۲۷۷۶۲/ت ۴۴۴ هـ تاریخ ۱۳۷۱/۹/۲۸ هیئت وزیران انجام می‌پذیرد.

**ماده ۴۰-** اوراق امتحانات پایانی غیرنهایی نیم‌سال‌های اول و دوم و دوره تابستانی باید توسط معلم مربوط زیر نظر مدیر و در مدرسه تصحیح شود.

**تبصره ۱-** مدیر مدرسه می‌تواند با مسئولیت خود اوراق امتحانی را جهت تصحیح در خارج از مدرسه، در اختیار معلمان قرار دهد.

**تبصره ۲-** چنانچه معلم مربوط ظرف مدت ۵ روز پس از انجام امتحان هر درس، اوراق امتحانی را به هرعلتی تصحیح نکند، مدیر مدرسه ضمن گزارش موضوع به اداره آموزش و پرورش متبوع، باید به تشخیص خود اوراق امتحانی را جهت تصحیح در اختیار یکی از معلمان واجد شرایط قرار دهد.

**تبصره ۳-** در صورت انتقال معلم، اوراق امتحانات داخلی دانش‌آموزان بنا به تشخیص مدیرتوسط یکی از معلمان رشته مربوط تصحیح می‌شود.

**ماده ۴۱-** نمرات ارزشیابی تکوینی دو هفته قبل از شروع امتحانات پایانی و نمرات ارزشیابی پایانی حداکثر یک هفته بعد از انجام امتحانات هر درس در آن نیم‌سال یا دوره تابستانی، باید توسط معلم مربوط بدون خدشه و قلم خوردگی در برگ ریز نمرات ثبت و پس از امضا و درج تاریخ، به دفتر مدرسه تحویل شود.

**تبصره- نمرات** ارزشیابی مستمر باید در طول هر نیم‌سال یا دوره تابستانی و قبل از امتحانات پایانی به اطلاع دانش‌آموز برسد.

**ماده ۴۲-** امتحانات پایانی برخی از دروس دوره متوسطه به صورت امتحان نهایی با برنامه امتحانی و سؤال هماهنگ که به وسیله مرکز سنجش آموزش و پرورش تهیه و طرح می‌شود، زیر نظر اداره کل آموزش و پرورش استان و به وسیله عوامل اجرایی امتحانات که از طرف اداره آموزش و پرورش شهرستان/ منطقه/ ناحیه مربوط معین می‌شود، برگزار می‌گردد.

**تبصره ۱-** مرکز سنجش آموزش و پرورش برنامه امتحانات نهایی و هماهنگ را قبل از آغاز هر نیم‌سال یا دوره تابستانی تنظیم و ابلاغ می‌کند.

**تبصره ۲-** ادارات کل آموزش و پرورش استان ها و مرکز امور بین الملل و مدارس خارج از کشور ملزم به همکاری با مرکز سنجش آموزش و پرورش می باشند.

**تبصره ۳-** معلمی که درس‌های مربوط به امتحانات نهایی را تدریس می‌کند، موظف است حداکثر دو روز پس از برگزاری امتحان درس مربوط، با تشخیص و برابر ابلاغی که از طرف اداره آموزش و پرورش منطقه صادر می‌شود، به حوزه های تصحیح مراجعه کند و حداقل به تعداد دانش‌آموزان خود نسبت به تصحیح اوراق امتحانی همان درس با دریافت حق‌الزحمه اقدام کند. در صورتی که معلمی نسبت به تصحیح اوراق اقدام نکند، موضوع از سوی رئیس حوزه تصحیح به اداره آموزش و پرورش محل گزارش تا برابر مقررات با وی رفتار شود.

**تبصره ۴-** نمرات امتحانات نهایی حداکثر یک هفته پس از برگزاری آخرین امتحان، باید از سوی رئیس حوزه تصحیح به وسیله اداره آموزش و پرورش منطقه به مدرسه محل تحصیل دانش‌آموز اعلام شود.

**تبصره ۵-** سوال‌های امتحانات نهایی در مواد درس عربی (۳) زبان خارجی (۳)، تعلیمات دینی و قرآن (دینی، قرآن و اخلاق ۳) برای دانش‌آموزان ناشنوا توسط مرکز سنجش آموزش و پرورش و با مشارکت و همکاری سازمان آموزش و پرورش استثنایی و با استفاده از دبیران واجد شرایط به صورت ویژه طراحی و بر اساس برنامه‌ریزی مرکز سنجش آموزش و پرورش در اختیار حوزه‌های امتحانی آنان قرار خواهد گرفت.



**ماده ۴۳-** مدیر مدرسه موظف است فهرست مشخصات دانش‌آموزان واجد شرایط را با قید مواد درسی که باید آن را به صورت امتحان نهایی بگذرانند، به همراه نمرات ارزشیابی تکوینی هر نیم‌سال یا دوره تابستانی آن درس‌ها در نمون برگ‌هایی که از سوی مرکز سنجش آموزش و پرورش اعلام می‌شود، تنظیم کند و تا یک هفته قبل از شروع امتحانات نهایی هر نیم‌سال یا دوره تابستانی به اداره آموزش و پرورش منطقه / ناحیه تحویل دهد.

**تبصره ۱-** مدیر مدرسه شاخه کاردانش که در آن مدرسه استاندارد مهارت آموزش داده می‌شود، موظف است فهرست مشخصات دانش‌آموزان واجد شرایط را با قید عنوان استاندارد مهارت، مطابق نمون برگ‌ها تنظیم و حداکثر یک ماه قبل از پایان آموزش آن استاندارد مهارت به اداره آموزش و پرورش شهرستان / منطقه / ناحیه تحویل دهد. اداره آموزش و پرورش نیز باید درخواست‌های مربوط به انجام آزمون‌های مهارت را حداکثر بیست روز قبل از پایان آموزش مهارت به اداره کل آموزش و پرورش استان ارسال کرده و اداره کل آموزش و پرورش استان نیز باید حداکثر ده روز قبل از اتمام آموزش مهارت، فهرست مشخصات دانش‌آموزان را به دستگاه متولی استاندارد مهارت ارسال کند.

**تبصره ۲-** امتحانات عملی غیرکتابی و کارگاهی درس‌های غیرنهایی توسط مدرسه و درس‌های نهایی، توسط افراد واجد شرایطی که از سوی اداره آموزش و پرورش انتخاب می‌شوند، قبل از برگزاری امتحانات کتبی و در مدرسه برگزار می‌شود.

**تبصره ۳-** در شاخه کاردانش چنانچه دانش‌آموز، گواهینامه مهارت ارائه دهد، پذیرش این قبیل گواهینامه‌های مهارتی به شرط آنکه مشخصات آنها در رشته مهارتی مربوط تعریف شده باشد، پس از تأیید مرجع صادرکننده گواهینامه، به میزان واحدهای تعیین شده با رعایت سایر ضوابط بلامانع است.

**ماده ۴۴-** نمره هر یک از امتحانات پایانی و ارزشیابی‌های مستمر دانش‌آموز در هر درس از صفر تا بیست است. **تبصره-** در شاخه کاردانش، نمرات ارزشیابی استاندارد مهارت (درس‌های مهارتی) قبل از ثبت به تفکیک بخش نظری و عملی بر مبنای صفر تا بیست محاسبه می‌شود.

**ماده ۴۵-** نمره هر درس در هر نیم‌سال یا دوره تابستانی به شرح جدول زیر به دست می‌آید.

نمره دروس	نمره ارزشیابی پایانی	نمره ارزشیابی مستمر
مجموع نمرات ارزشیابی‌ها با ضریب تقسیم بر ۴	ضریب ۳	ضریب ۱

**تبصره ۱-** برای درس‌های غیرحضور و همچنین استاندارد مهارت در شاخه کار دانش، نمره ارزشیابی پایانی (بر مبنای صفر تا بیست) به عنوان نمره درس منظور می‌شود.

**تبصره ۲-** در محاسبه نمره درس با ضرایب فوق‌الذکر عدد اعشاری نمرات به شرح زیر تغییر می‌یابد و در برگ ریز نمرات ثبت و محاسبه می‌شود:

۱- کمتر از ۰/۲۵ به ۰/۲۵      ۲- از ۰/۲۶ تا ۰/۴۹ به ۰/۵۰

۳- از ۰/۵۱ تا ۰/۷۴ به ۰/۷۵      ۴- از ۰/۷۶ تا ۰/۹۹ به یک

**ماده ۴۶ -** برای سنجش مهارت عملی، آزمون عملی و برای سنجش مهارت گفتاری، آزمون شفاهی به عمل می‌آید.

**ماده ۴۷ -** نظارت بر حسن اجرای امتحانات در داخل و خارج از کشور، حسب وظیفه بر عهده مرکز سنجش آموزش و پرورش و معاونت‌های ذی‌ربط می‌باشد.

**تبصره -** شیوه‌نامه برگزاری امتحانات در داخل و خارج از کشور، توسط مرکز سنجش آموزش و پرورش تهیه و ابلاغ می‌شود.

**ماده ۴۸ -** مسئولیت حسن اجرای امتحانات داخلی و اعلام به موقع نتایج بر عهده مدیر مدرسه است و اداره آموزش و پرورش شهرستان/ منطقه / ناحیه، اداره کل آموزش و پرورش استان و مرکز سنجش آموزش و پرورش در صورت لزوم می‌توانند اوراق امتحانی تصحیح شده را مورد بررسی و تجدید نظر قرار دهند. در صورتی که در بازبینی اوراق، نمره دانش‌آموزی تغییر یابد، آخرین نمره، ملاک عمل خواهد بود و موضوع باید کتباً به اطلاع معلم و دانش‌آموز مربوط برسد.

**تبصره-** در صورتی که بازبینی اوراق امتحانات پایان نیمسال اول پس از فروردین ماه و اوراق امتحانات پایان نیمسال دوم و دوره تابستانی هر سال پس از آبان ماه انجام شود و نمره دانش‌آموزی تغییر یابد مراتب برای تصمیم‌گیری به کمیسیون خاص شورای عالی آموزش و پرورش ارجاع می‌شود.

**ماده ۴۹-** نتیجه امتحانات حداکثر تا دو هفته پس از پایان هر نیمسال یا دوره تابستانی کتباً توسط مدیر مدرسه به دانش‌آموز اعلام می‌شود.

**تبصره-** تجزیه و تحلیل و ارزیابی نتایج امتحانات و اتخاذ تصمیم برای ارتقای کیفیت فعالیت‌های آموزشی و تربیتی حسب مورد، بر عهده مرکز سنجش آموزش و پرورش، معاونین آموزشی حوزه ستادی، مدیر کل استان، مدیر آموزش و پرورش منطقه و مدیر مدرسه می‌باشد.

**ماده ۵۰-** مهلت اعتراض به نمرات امتحانات پایانی هر نیمسال یا دوره تابستانی ( اعم از نهایی و غیرنهایی) حداکثر ۳ روز پس از اعلام نتیجه امتحانات آن نیمسال یا دوره تابستانی می‌باشد. در امتحانات داخلی، مدیر مدرسه موظف است اوراق امتحانی معترضان را جهت تجدید نظر در اختیار مصحح مربوط یا به تشخیص خود، در اختیار مصحح مربوط و یک نفر دیگر از معلمان همان درس قرار دهد. نمره ورقه تجدید نظر شده با امضاء مصحح مربوط یا مصحح مربوط و تجدید نظر کننده حسب مورد تعیین می‌شود. در صورت اختلاف نظر، رای معلم سوم واجد شرایط، قطعی و لازم‌الاجرا است. در امتحانات نهایی، رئیس حوزه تصحیح موظف است اوراق امتحانی معترضان را برای تجدید نظر در اختیار یک نفر از معلمان همان درس (غیر از مصححین اول و دوم) قرار دهد و نمره وی ملاک عمل خواهد بود. در هر صورت باید حداکثر ظرف مدت ۵ روز پس از پایان مهلت اعتراض، نتیجه به اطلاع معترضان برسد.

**تبصره-** نمرات درس‌های شایستگی‌های فنی و شایستگی‌های غیر فنی و کارگاهی و بخش عملی استاندارد مهارت و درس‌های شفاهی قابل اعتراض و تجدید نظر نمی‌باشند و نمره اعلام شده، قطعی است. در موارد خاص موضوع به شورای مدرسه ارجاع و اتخاذ تصمیم می‌شود.

**ماده ۵۱-** اوراق امتحانات پایانی نیم‌سال اول و دوم و دوره تابستانی درس‌های غیرنهایی به مدت شش ماه در مدرسه و اوراق امتحانات نهایی به مدت یک سال در محلی که اداره آموزش و پرورش منطقه تعیین می‌کند، نگهداری و سپس برابر مقررات امحا می‌شود. ولی فهرست دست‌نویس ریزنمرات معلّمان، دفتر امتحانات، برگ ریزنمرات قبول شدگان امتحان نهایی، صحافی و جزء اسناد و مدارک تحصیلی محسوب و به طور دائم در مدرسه و اداره مربوط، حسب مورد نگهداری می‌شود.

**تبصره ۱-** در شاخه کاردانش، فهرست مشخصات و ریز نمرات ارزشیابی پایانی استانداردهای مهارت (درس‌های مهارتی) پس از تأیید دستگاه متولی استاندارد مهارت، همانند ریز نمرات سایر درس‌ها در سه نسخه تهیه شده که یک نسخه در اداره منطقه و یک نسخه در مدرسه و نسخه سوم در دستگاه متولی استاندارد به طور دائم نگهداری می‌شود.

**تبصره ۲-** در شاخه کاردانش، ثبت نمرات آن دسته از گواهینامه‌های مهارتی که دانش‌آموز رأساً نسبت به ارائه آن‌ها اقدام می‌کند، منوط به دریافت تأییدیه گواهینامه مهارت از دستگاه متولی مربوط خواهد بود. گواهینامه مهارت در صورت صدور از سوی مراکز مجاز و معتبر مورد تأیید آموزش و پرورش، به شرطی پذیرفته می‌شود که اصالت آن، با استعلام کتبی و محرمانه اداره آموزش و پرورش یا به روش الکترونیکی از مرجع صدور، مورد تأیید قرار گیرد. تأییدیه‌های مذکور باید صحافی و در مدرسه به‌طور دائم نگهداری شود.

**تبصره ۳-** در صورتی که گواهینامه‌های مهارت به صورت کارت الکترونیکی از طرف دستگاه متولی استاندارد صادر شده باشد، نگهداری تصویر برابر اصل کارت گواهینامه مهارت، الزامی است.

**ماده ۵۲-** در هر نیم‌سال تحصیلی برای هر یک از دانش‌آموزان براساس رعایت موازین اسلامی، رفتار، اخلاق، رعایت اصول بهداشت و نظافت شخصی، وضعیت حضور و غیاب، رعایت مقررات مدرسه و حفظ اموال آن و گزارش رسیده از سوی معلّمان و مربیان و با رعایت آئین‌نامه اجرایی مدارس (بخش مقررات انضباطی دانش‌آموزان)، توسط مدیر و معاون یا معاونان مدرسه، یک نمره انضباط تعیین و در برگ ریز نمرات مربوط ثبت و با امضای مدیر تسلیم دفتر مدرسه می‌شود.

**تبصره ۱-** نمره انضباط در احتساب معدل هر نیم سال معادل یک واحد درسی منظور می شود. برای محاسبه معدل کل دانش آموز به تعداد نیم سال های تحصیلی وی نمره انضباط لحاظ می شود.

**تبصره ۲-** تعداد واحدهای انضباط در ۹۶ واحد درسی محاسبه نمی شود.

**تبصره ۳-** در دوره تابستانی نمره انضباط منظور نمی شود.

**تبصره ۴-** در مدرسه ایثارگران در دوره تابستانی نیز برای دانش آموز نمره انضباط معادل یک واحد درسی منظور و در محاسبه معدل کل، تعداد واحدهای انضباط نیم سال های تحصیلی و دوره های تابستانی نیز لحاظ می شود.

**ماده ۵۳-** نمونه اسناد و مدارک تحصیلی دانش آموزان توسط مرکز سنجش آموزش و پرورش و با همکاری معاونت های ذی ربط تهیه و به ادارات کل آموزش و پرورش استان ها ابلاغ می شود.

**ماده ۵۴-** دفتر امتحانات در هر سال تحصیلی باید حداکثر تا پایان آبان ماه سال بعد تنظیم شود و توسط نماینده ای که از سوی اداره آموزش و پرورش تعیین می شود، بررسی، تأیید و مسدود شود.

**تبصره -** شیوه نامه اجرایی نحوه مسدود کردن دفتر امتحانات توسط مرکز سنجش آموزش و پرورش تهیه و به ادارات کل آموزش و پرورش استان ها ارسال می شود.

**ماده ۵۵ -** چنانچه دانش آموزی در زمان برگزاری امتحانات کتبی پایانی یا قبل از آن دچار مشکل و سانحه ای شود که قادر به نوشتن نباشد، می تواند از منشی معتمدی که از طرف مدیر مدرسه برای امتحانات غیرنهایی و رئیس حوزه اجرا برای امتحانات نهایی تعیین می شود، استفاده کند.

**ماده ۵۶-** برای دانش آموز دارای نقص عضو یا بیماری مؤثر که بیماری اش مانع شرکت وی در امتحانات کتبی، شفاهی و عملی شود، مدیر مدرسه یا رئیس حوزه اجرا، تسهیلاتی متناسب با نقص عضو یا بیماری او فراهم می کند. در صورت لزوم از امتحانات آن بخش از درس که از نظر جسمی قادر به انجام آن نمی باشد، معاف شده و سهم نمره مربوط به این بخش به سایر بخش ها اضافه می شود.

**تبصره ۱-** امتحان عملی درس تربیت بدنی برای دانش آموزان موضوع این ماده متناسب با توانایی جسمی وی توسط معلم مربوط انجام می شود. شیوه نامه مربوط توسط معاونت ذی ربط تهیه و ابلاغ خواهد شد.

**تبصره ۲-** دانش‌آموزان شاخه‌های فنی و حرفه‌ای و کاردانش که به دلیل نقص عضو قادر به انجام فعالیت عملی درس‌های تخصصی رشته مربوط نیستند، ملزم به تغییر رشته می‌باشند.

**ماده ۵۷-** دانش‌آموزان اقلیت‌های دینی مذکور در قانون اساسی، برابر شیوه نامه‌های خاص وزارت آموزش و پرورش با سوال‌های امتحانی خاص اقلیت دینی مربوط ارزشیابی شده و این نمره جایگزین نمره تعلیمات دینی و قرآن (دینی، قرآن و اخلاق ۳) می‌شود. ضمناً تمایل دانش‌آموز به شرکت در امتحان تعلیمات دینی اسلامی، منعی برای شرکت وی وجود ندارد.

**ماده ۵۸-** با متخلف یا متخلفان در امتحانات داخلی و نهایی برابر آیین‌نامه تخلفات امتحانی و قانون رسیدگی به تخلفات اداری حسب مورد رفتار خواهد شد.

**ماده ۵۹-** شرط قبولی در هر درس به شرح زیر است :

الف - در درس‌هایی که امتحان پایانی داخلی ( غیر نهایی ) دارند، نمره درس کمتر از نصاب قبولی نباشد.

ب- در درس‌هایی که امتحان نهایی دارند، علاوه بر کسب نمره ۷ در امتحان نهایی، نمره آن درس در پایان نیم‌سال یا دوره تابستانی نیز کمتر از نصاب قبولی نباشد.

**تبصره ۱-** نصاب قبولی در هر درس نمره ۱۰ و در برخی از دروس شایستگی‌های فنی و شایستگی‌های غیرفنی و کارگاهی، نمره ۱۲ است. (عناوین دروس مذکور توسط سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی تعیین و از سوی معاونت آموزش متوسطه اعلام می‌شود) در شاخه کاردانش نصاب قبولی در دروس شایستگی‌های فنی در بخش نظری و عملی توسط دستگاه متولی استاندارد مهارت تعیین می‌شود.

**تبصره ۲-** برای درس‌هایی که امتحان پایانی نهایی دارند و به صورت غیرحضوری ارائه می‌شوند، ملاک، کسب نصاب قبولی در امتحان نهایی می‌باشد.

**ماده ۶۰-** چنانچه دانش‌آموزی در امتحانات پایان نیم‌سال یا دوره تابستانی یک یا چند درس (اعم از نهایی یا غیرنهایی) غیبت غیرموجه داشته باشد، نمره ارزشیابی پایانی او در آن نیم‌سال یا دوره تابستانی در آن درس صفر محسوب می‌شود. در چنین مواردی کلمه غایب (غ) به جای نمره ارزشیابی پایانی آن درس قید شده ولیکن در

محاسبات، کلمه غایب به منزله صفر خواهد بود و نمره درس یا درس‌های مورد نظر با لحاظ نمودن نمره مستمر محاسبه خواهد شد.

**ماده ۶۱-** اگر دانش‌آموزی در امتحانات پایان نیم‌سال یا دوره تابستانی یک یا چند درس غیرنهایی با عذر موجه غایب باشد، در صورت درخواست دانش‌آموز، مدیر مدرسه مجاز است حداکثر تا دو هفته پس از آخرین امتحان از درس یا درس‌های مربوط با رعایت ضوابط مربوط امتحان به عمل آورد و در غیر این صورت آن درس یا درس‌ها از واحدهای انتخابی دانش‌آموز حذف می‌شود.

**تبصره-** در درس‌هایی که امتحان آنها به صورت هماهنگ برگزار می‌شود، سوال‌های امتحانی دانش‌آموزان مشمول این ماده به صورت هماهنگ خواهد بود.

**ماده ۶۲-** چنانچه دانش‌آموزی در امتحانات نهایی غیبت موجه داشته باشد، آن درس از درس‌های آن نیم‌سال یا دوره تابستانی وی حذف می‌شود و باید با رعایت سایر شرایط مجدداً آن درس یا درس‌ها را انتخاب کند و به صورت نهایی امتحان دهد.

**ماده ۶۳-** اگر دانش‌آموزی در نیم‌سال تحصیلی یا دوره تابستانی به دلیل غیبت موجه، نمره ارزشیابی مستمر نداشته باشد، نمره ارزشیابی پایانی وی جایگزین نمره ارزشیابی مستمر شده و این نمره توسط معلم مربوط در برگ ریزنمرات ثبت می‌شود.

**ماده ۶۴-** تشخیص غیبت موجه براساس دلایل و مدارک ارائه شده از طرف دانش‌آموز در امتحانات داخلی، با شورای مدرسه و در امتحانات هماهنگ با کمیسیون خاص اداره آموزش و پرورش مربوط و در امتحانات نهایی با رئیس حوزه اجرا پس از هماهنگی با مدیر مدرسه خواهد بود.

**ماده ۶۵-** برای محاسبه معدل دانش‌آموز در هر نیم‌سال، تعداد واحد هر درس در نمره آن درس ضرب می‌شود و مجموع حاصل ضرب‌های به دست آمده بر تعداد کل واحد که دانش‌آموز در آن نیم‌سال برای آن‌ها نمره (اعم از قبولی یا مردودی) دریافت کرده است، تقسیم می‌شود. برای دوره تابستانی معدل‌گیری انجام نمی‌شود.

**تبصره-** در مدارس ایثارگران برای دوره تابستانی نیز معدل محاسبه می‌شود.

**ماده ۶۶** - دانش‌آموزی فارغ‌التحصیل شناخته می‌شود که :

**الف** - در تمامی دروس در رشته مربوط ( حداقل ۹۶ واحد درسی ) قبول شده باشد.

**ب** - معدل کلّ وی حداقل ۱۰ باشد.

**تبصره ۱** - چنانچه دانش‌آموزی از مجموعه درس‌های دوره دوم متوسطه حداکثر در چهار عنوان درسی ( دو عنوان نهایی و دو عنوان غیر نهایی )، آخرین نمره درس وی ( نیم‌سال یا دوره تابستانی ) ۷ و بیشتر باشد و معدل کلّ وی نیز حداقل ۱۰ باشد، فارغ‌التحصیل شناخته می‌شود. آن دسته از دروس شایستگی‌های فنی و شایستگی‌های غیرفنی و کارگاهی شاخه فنی و حرفه‌ای که نصاب قبولی آن‌ها ۱۲ است، مشمول این تبصره نمی‌شوند.

**تبصره ۲** - در شاخه کاردانش چنانچه دانش‌آموزی از مجموعه درس‌های دوره دوم متوسطه حداکثر در چهار عنوان درسی غیر نهایی، آخرین نمره درس وی ( نیم‌سال یا دوره تابستانی ) ۷ و بیشتر باشد و معدل کلّ وی نیز حداقل ۱۰ باشد، فارغ‌التحصیل شناخته می‌شود. شایستگی‌های فنی (درس‌های مهارتی) و کارورزی در شاخه کاردانش مشمول این تبصره نمی‌شوند.

**تبصره ۳** - در صورتی که دانش‌آموز شرط الف را احراز کند لیکن معدل کلّ وی کمتر از ۱۰ باشد، می‌تواند به منظور تأمین شرط بند(ب) از درس‌هایی که نمره وی در آنها کمتر از ۱۲ است، یک نیم‌سال در همان مدرسه به صورت غیرحضوری شرکت کند. در صورت عدم موفقیت ادامه تحصیل وی صرفاً به صورت غیرحضوری امکان‌پذیر است.

**تبصره ۴** - دانش‌آموز مدرسه ایثارگران علاوه بر دروس موضوع تبصره یک و دو این ماده چنانچه از یکی از دروسی که نصاب قبولی آن‌ها ۱۰ می‌باشد، نمره کمتر از ۱۰ کسب کند نیز فارغ‌التحصیل شناخته خواهد شد.

**ماده ۶۷** - در پایان دوره دوم متوسطه برای هر یک از فارغ‌التحصیلان براساس نمرات درس‌هایی که امتحان نهایی داده‌اند، معدل کتبی نهایی محاسبه و در مدارک تحصیلی آنان ثبت می‌شود. برای محاسبه معدل کتبی نهایی، تعداد واحدهای هر یک از درس‌های نهایی در نمره پذیرفته شده امتحان نهایی آن درس ضرب می‌شود و مجموع حاصل ضرب‌های به‌دست آمده بر تعداد واحدهای درس‌های نهایی تقسیم می‌شود.



**ماده ۶۸-** برای محاسبه معدل، کل نمرات هر دانش‌آموز در پایان دوره دوم متوسطه، تعداد واحدهای هر درس در نمره پذیرفته شده آن درس ضرب می‌شود و مجموع حاصل ضرب‌های به دست آمده بر مجموع واحدهای این درس‌ها تقسیم می‌شود. در محاسبه معدل کل، نمرات و تعداد واحدهای مربوط به انضباط نیز لحاظ می‌شود.

**تبصره ۱-** چنانچه در واحدهای درسی گذرانده شده دانش‌آموز یک یا چند واحد درسی مازاد برحد مجاز واحدهای رشته مربوط وجود داشته باشد، درس‌های مازاد به عنوان جایگزین بخش دوم شایستگی‌های فنی و پایه و کارورزی شاخه کاردانش به نحوی که مجموع واحدهای پذیرفته شده دانش‌آموز ۹۶ واحد و یا حتی الامکان به ۹۶ واحد نزدیکتر باشد، از وی پذیرفته می‌شود و مابقی درس‌های گذرانده شده مازاد بر درس‌های رشته مربوط، در محاسبه معدل کل دانش‌آموز منظور نمی‌شود. دروس مازاد به هیچ عنوان جایگزین دروس شایستگی‌های فنی و پایه اصلی نخواهد شد.

**تبصره ۲-** چنانچه دانش‌آموزان شاخه کاردانش علاوه بر گواهینامه‌های مهارتی رشته مربوط، دارای گواهینامه‌های مهارتی دیگری باشند که مشخصات (عنوان گواهینامه مهارت - شماره استاندارد و مدت آموزش) آن‌ها در مجموعه فهرست رشته‌های مهارتی تعریف شده باشد، پذیرش آن‌ها برای جایگزینی بخش دوم شایستگی‌های فنی و پایه و کارورزی با موافقت مدیر مدرسه بلامانع است.

**ماده ۶۹-** به دانش‌آموزی که موفق به گذراندن تمامی واحدهای درسی دوره متوسطه در رشته مربوط (حداقل ۹۶ واحد درسی بدون احتساب واحدهای انضباط) شود، با رعایت سایر ضوابط گواهینامه پایان تحصیلات دوره دوم متوسطه (دیپلم) اعطا می‌شود.

**تبصره-** نمونه گواهینامه پایان تحصیلات دوره دوم متوسطه توسط مرکز سنجش آموزش و پرورش و با همکاری معاونت آموزش متوسطه تهیه و پس از تصویب کمیسیون معین شورای عالی آموزش و پرورش، ابلاغ خواهد شد.

**ماده ۷۰-** چنانچه دانش آموزی در مدارس آموزش از راه دور «آموخته‌های خارج از مدرسه<sup>۱</sup>» مرتبط با رشته تحصیلی خود داشته باشد، می‌تواند حداقل یک ماه قبل از شروع امتحانات هر نیم‌سال یا دوره تابستانی تقاضای کتبی خود را به مدیر مدرسه آموزش از راه دور ارائه کند تا در صورت موافقت در امتحانات آن نیم‌سال یا دوره تابستانی، درس‌های مربوط را امتحان دهد.

**تبصره ۱-** شرایط قبولی در این درس‌ها مطابق این آیین‌نامه و بر مبنای نمره صفر تا بیست امتحان پایانی می‌باشد.

**تبصره ۲-** حداکثر تعداد درس‌هایی که از این طریق می‌توان از دانش‌آموز پذیرفت، برای هر نیم‌سال ۲ عنوان درس و برای دوره تابستانی یک عنوان درس می‌باشد که در محاسبه حداقل و حداکثر واحدهای مجاز در هر نیم‌سال یا دوره تابستانی دخالت داده نمی‌شود، ولیکن نمرات این درس‌ها در محاسبه معدل آن نیم‌سال منظور می‌شود.

**تبصره ۳-** رعایت پیش نیاز درس در مورد انتخاب درس‌های موضوع این ماده الزامی است.

**ماده ۷۱-** در مدارس بزرگسالان دولتی، بخشی از هزینه‌های تحصیلی دانش‌آموزان (مازاد بر مدت مجاز در دوره روزانه) برابر ضوابط، اخذ می‌شود.

**ماده ۷۲-** شهریه مدارس آموزش از راه دور و غیردولتی، مطابق با قانون تاسیس و اداره مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی غیر دولتی مصوب مجلس شورای اسلامی اخذ می‌شود.

**تبصره ۱-** در مدارس آموزش از راه دور، دانش‌آموزانی که شرایط تحصیل در دوره متوسطه روزانه را دارا باشند، با رعایت مقررات مندرج در این آیین‌نامه، از امکان تحصیل رایگان در این مدارس برخوردار می‌باشند.

**تبصره ۲-** در صورت عدم تأمین اعتبارات دولتی، آن دسته از دانش‌آموزان لازم‌التعلیم که مجوز ثبت‌نام را از کمیسیون خاص اداره آموزش و پرورش منطقه دریافت می‌کنند، به اختیار خود و در صورت تمایل با پرداخت شهریه، می‌توانند در این مدارس ثبت‌نام کنند.

---

<sup>۱</sup> - تعریف آموخته‌های خارج از مدرسه: آن دسته از آموخته‌هایی است که دانش‌آموز در خارج از مدرسه آموزش از راه دور، به طریقی که آموزش و پرورش اعلام می‌کند، می‌آموزد و از نظر محتوا مشابه یک یا تعدادی از درس‌های برنامه می‌باشد.

**ماده ۷۳-** در مدارس ایثارگران، دانش‌آموزان واجد شرایط ثبت‌نام، برای اولین بار به صورت رایگان ثبت‌نام می‌شوند.

**تبصره ۱-** دانش‌آموزانی که موفق به کسب نمره نصاب قبولی در هریک از دروس حضوری و غیرحضوری نشوند، برای انتخاب مجدد همان درس در نیمسال‌های بعدی، باید معادل ۵۰ درصد هزینه مدارس بزرگسالان دولتی را پرداخت کند.

**تبصره ۲-** آزادگان، جانبازان و همسر و فرزندان آنان، رزمندگان و همسر آنان، پدر، مادر و همسر و فرزند شهدا، مشمول تبصره فوق نمی‌شوند.

#### **فصل پنجم: تغییر شاخه یا رشته :**

**ماده ۷۴-** دانش‌آموزی که شاخه یا رشته‌ای را انتخاب کرده است و در آن شاخه یا رشته مشغول ادامه تحصیل می‌باشد و متقاضی تغییر شاخه/ رشته است، چنانچه شرایط و ضوابط رشته مورد تقاضا را متناسب با آیین‌نامه هدایت تحصیلی و شیوه‌نامه مربوط کسب کرده یا نکرده باشد، تغییر رشته وی در طول تحصیل با نظرکتابی مشاور ( و در صورت نداشتن مشاور با نظر مدیر) و تایید اداره آموزش و پرورش ناحیه/ منطقه یا شهرستان و رعایت سایر ضوابط بلامانع است.

**ماده ۷۵ -** در صورت تغییر شاخه/ رشته، نمرات درس‌های گذرانده شده دانش‌آموز، در صورتی که در جدول درس‌های رشته جدید موجود باشد، از وی پذیرفته می‌شود.

**تبصره -** درس‌هایی که از نظر محتوا با درس‌های رشته جدید تطبیق دارد، بر اساس جدولی که سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی ابلاغ می‌کند، به جای درس‌های رشته جدید پذیرفته می‌شود.

**ماده ۷۶-** دانش‌آموزان مدارس بزرگسالان و آموزش از راه دور، متقاضی تغییر رشته از سایر شاخه‌ها به شاخه کاردانش یا تغییر رشته مهارتی در همان شاخه، مشروط به اخذ مجوز کمیسیون خاص آموزش و پرورش ناحیه/ منطقه یا شهرستان است.

#### **فصل ششم - ضوابط تحصیل داطلبان آزاد :**

**ماده ۷۷-** انتخاب واحد و هدایت تحصیلی و ارزشیابی پیشرفت تحصیلی داوطلبان آزاد براساس مفاد این آیین‌نامه و شیوه‌نامه‌های مربوط و با رعایت مقررات زیر انجام می‌گیرد :

**الف)** مواد و تبصره‌هایی از این آیین‌نامه که ناظر بر تحصیلات ضمن سال دانش‌آموزان است، شامل داوطلبان آزاد نمی‌شود.

**ب)** نمره انضباط برای داوطلبان آزاد منظور نمی‌شود.

**ج)** ثبت‌نام و ادامه تحصیل داوطلبان آزاد در پایه دوازدهم در رشته‌های شاخه فنی و حرفه‌ای که شرایط ادامه تحصیل در رشته مربوط را در دوره روزانه از دست داده‌اند، در مدارس بزرگسالان دولتی با رعایت سایر ضوابط بلامانع است. این قبیل دانش‌آموزان لازم است قبلاً در آموزش‌های دروس شایستگی‌های فنی و شایستگی‌های غیرفنی و کارگاهی رشته مربوط، شرکت کرده باشند.

**د)** ارائه واحدهای درسی در هر یک از نیم‌سال‌های تحصیلی و امتحانات نوبت شهریور ماه، برای داوطلبان آزاد، همانند سایر دانش‌آموزان مدارس بزرگسالان دولتی می‌باشد.

**تبصره ۱-** افرادی که متقاضی شرکت در آزمون تعیین پایه تحصیلی هستند (مطابق ماده ۶۱ و تبصره‌های ذیل آن مندرج در آیین‌نامه آموزشی دوره دوم متوسطه روزانه) و همچنین افرادی که متقاضی اخذ دیپلم مجدد (در رشته غیرمتناظر) می‌باشند، رعایت سقف واحدهای درسی برای آنان الزامی نیست.

**ماده ۷۸-** ثبت‌نام و برگزاری امتحانات داوطلبان آزاد در مدارس بزرگسالان دولتی انجام خواهد گرفت و در مناطقی که مدرسه بزرگسالان دایر نمی‌باشد، ثبت‌نام آنان در یکی از مدارس روزانه که اداره آموزش و پرورش محل تعیین می‌کند، به تفکیک جنسیت انجام خواهد شد.

**تبصره ۱-** امتحان داوطلبان آزاد در هر منطقه آموزشی در درس‌هایی برگزار می‌شود که آن درس‌ها در مدارس روزانه و یا بزرگسالان همان منطقه موجود باشد.

**تبصره ۲-** ثبت‌نام داوطلبان آزاد در مدارس غیردولتی، مدارس آموزش از راه دور، ایثارگران و وابسته به دستگاه‌های دولتی و سایر نهادهای عمومی مجاز نمی‌باشد.

**تبصره ۳-** ثبت نام و امتحان داوطلبان استثنایی (غیر از دروس امتحانات نهایی) در واحدهای روزانه استثنایی بلامانع می باشد.

**ماده ۷۹-** دارندگان دیپلم نظام جدید و یا نظام قدیم، در صورت تمایل به اخذ دیپلم مجدد (در رشته غیرمتناظر) در شاخه‌های نظری یا کاردانش پس از تطبیق درس‌ها، می‌توانند کسری درس‌های رشته مربوط را همراه داوطلبان آزاد امتحان دهند و بر اساس این آیین نامه، موفق به کسب گواهینامه دیپلم در شاخه یا رشته دلخواه شوند.